

Komplexnost průzkumu ZHN z hlediska možností dělostřeleckého průzkumu

Kapitán Bedřich Bálský

Autor v článku poukazuje na nedostatky v organizaci komplexního průzkumu zbraní hromadného ničení. Poukazuje na nutnost efektivnějšího řízení průzkumu druhů vojsk, pružnějšího a účinnějšího využití zjištěných zpráv ke zničení těchto prostředků. Uvádí i některé, praxi dosud neověřené názory na možnosti zlepšení tohoto stavu a tím navazuje na předcházející článek kapitána Lubenika.

Podle názoru oficiálních teoretiků kapitalistických armád není možné dosáhnout jakéhokoli operačního úspěchu v soudobých podmínkách bez hromadného, centrálně řízeného a nenadálého použití atomových zbraní, zvláště atomového dělostřelectva, neřízených a řízených střel. Zásady jejich použití jsou považovány za stěžejní při vedení operací a jejich zvládnutí za nejdůležitější předpoklad bojeschopnosti štábů a vojsk. Je proto zcela zákonité, že velení naší armády kladě zvláštní důraz na zjištění a okamžité zničení těchto prostředků.

Zkušenosti z provedených cvičení ukazují, že velitelé i štáby tento úkol plně chápou a plní jej se vši odpovědností. Ale jak formy provádění průzkumu, tak i organizace ničení těchto cílů, nejsou dosud natolik efektivní, aby plně odpovídaly jejich důležitosti. K tomu je třeba soustředit úsilí všech druhů vojsk, zvláště prostředků vševojskových velitelů, letectva a dělostřelectva. Je nutno dosáhnout pružného řízení tohoto úsilí a bezprostředního využití všemi druhy průzkumu získaných údajů k zničení cíle prostředkem, který je v dané situaci schopen jej zničit nejrychleji a nejefektivněji.

Podle mého názoru není dosud dosaženo potřebného soustředění tohoto úsilí zvláště po stránce průzkumu, který ještě není komplexní ve smyslu sjednocení úsilí průzkumu různých druhů vojsk k dosažení jediného důležitého cíle. Hlavní nedostatek vidím v tom, že průzkum atomových zbraní nepřítele je organizovaně prováděn pouze v počátečním období operace. I zde však jsou nedostatky na příklad ve sladění plánů průzkumu různých druhů vojsk, zvláště dělostřelectva a letectva. V průběhu boje pak je průzkum atomových zbraní řízen zpravidla živelně nejen v rámci vševojskovém, ale i v rámci druhů vojsk. Omezuje se zpravidla na registraci zjištěných zpráv a prověřování cílů, které mají být zničeny. Většinou chybí cílevědomý a řízený průzkum prostorů pravděpodobného rozmístění těchto prostředků i os jejich přemístění a důsledné sledování nebo znovunalézání cílů, které byly dříve zjištěny, na něž byl proveden úder, nebo jejichž stanoviště (eventuálně jeho opuštění) nebylo dosud hodnověrně potvrzeno.

Chceme-li v příštím výcvikovém roce splnit úkoly rozkazu s. ministra národní obrany, které se týkají průzkumu zbraní hromadného ničení, mu-

síme se nad těmito nedostatky zamyslet a hledat metody a prostředky, kterými by je bylo možno odstranit. Můj názor na tyto otázky je ovlivněn praktickou prací při organizaci dělostřeleckého průzkumu, proto nemůže postihnout danou problematiku úplně. Přesto chci zdůraznit některé okolnosti, které by mohly daný stav zlepšit.

Je třeba vycházet ze situace, že vševojskový štáb i štáby druhů vojsk řídí činnost prostředků odlišných vlastností, které mohou zjišťovat různé charakteristické cíle.

Na příklad dělostřelecký průzkum má dostatek prostředků ke zjišťování atomových zbraní v hloubce asi do 10—20 km (zvukoměrný, radio-lokační, pozemní fotografický a fotogrammetrický průzkum, dělostřelecké průzkumné skupiny, jakož i prostředky dělostřeleckého vzdušného průzkumu) a může provádět průzkum i do hloubky 100 a více km (dělostřeleckým průzkumným letectvem jak pozorováním, tak fotografováním — bereme-li v úvahu jeho vyzbrojení proudovými letouny — a v některých případech i dělostřeleckými průzkumnými skupinami). Vševojskový štáb může organizovat průzkum průzkumnými skupinami, radiotechnickými prostředky a jinými způsoby do celé hloubky armádní operace i v týlovém prostoru. Rovněž letecký průzkum má své charakteristické zvláštnosti, které mu umožňují působit do celé hloubky armádní operace, jak je uvedeno v článku kapitána Lubeníka v tomto čísle Vojenské mysli.

Efektivní využití těchto prostředků průzkumu vyžaduje tedy především stanovit jednoduchým způsobem charakteristické cíle, jejichž průzkum by mohl být veden prostředky daného druhu vojska bez dalšího upřesňování v průběhu plánování a organizace operace. Na příklad je možno stanovit, že průzkum dělostřeleckých atomových zbraní nepřítele, včetně průzkumu postavení řízených střel CORPORAL, organizují a řídí štáby dělostřelectva, průzkum postavení řízených střel REDSTON (vzhledem k hloubce jejich rozmístění) a ostatních prostředků atomového napadení pak velitelé a štáby letectva. Myslím, že takovéto usměrnění úsilí průzkumu je výhodnější, než jeho omezení určitou hloubkou v kilometrech, jak je udáváno v článku kapitána Lubeníka, i když je v podstatě shodné.

Toto rozdělení by mohlo být vodítkem pro vševojskového náčelníka průzkumu jako řídicího orgánu, podle něhož by usměrňoval průzkum druhů vojsk, bylo-li by nutné přikročit k výjimečnému řešení, a organizovat součinnost mezi svými prostředky v daném pásmu a prostředky daného druhu vojska. Vševojskový náčelník průzkumu by v tomto případě musel usměrnit těžiště úsilí průzkumu ZHN druhů vojsk vzhledem k vlastnímu řešení pro využití vševojskových průzkumných prostředků.

Je tedy v době plánování a organizace operace nutné koordinovat úsilí vševojskového průzkumu a průzkumu druhů vojsk tak, aby všechny nejdůležitější prostory byly pokryty potřebnou intenzitou průzkumu, při čemž je třeba dbát na reálné využití možností a charakteristických vlastností jednotlivých prostředků průzkumu a přihlížet k potřebám prostředků, které daný cíl budou ničit. Řídicí úloha při této koordinaci náleží vševojskovému

štábu, který musí buď rozdělit cíle jednotlivým prostředkům průzkumu, nebo rámcově vyčlenit prostory jejich hlavní pozornosti s ohledem na využití vlastních prostředků.

Tato zásada se musí ovšem v plném rozsahu přenést i do organizace průzkumu v průběhu operace. Na základě vyhodnocených zpráv musí vševojskový náčelník průzkumu běžně usměrňovat úsilí průzkumu druhů vojsk a to nejen všeobecně, ale ve většině případů podle jednotlivých cílů. To tedy znamená, že předem stanovené všeobecné zásady vedení průzkumu atomových zbraní musí být v průběhu boje doplňovány stručnými pokyny, směřujícími k usměrnění úsilí průzkumu jednotlivých druhů vojsk na konkrétně zjištěné nebo předpokládané cíle podle daných možností jejich prostředků průzkumu. K tomu však je nutné, aby řídící orgán, tj. vševojskový náčelník průzkumu, běžně udržoval centrální přehled nejen zjištěných zpráv o prostředcích ZHN, ale i možnostech průzkumných prostředků druhů vojsk. Jen na tomto základě je možno správně rozhodnout, který z prostředků může vyvstálý úkol rozřešit nejrychleji a nejúčinněji.

Poněvadž hlavní úlohu v boji s nepřátelskými atomovými zbraněmi hraje rychlost jejich zničení, není podle mého názoru možné aplikovat v tomto případě zásady služebního postupu, ale bude nutno nastoupit cestu nejužší součinnosti náčelníků průzkumu druhů vojsk, řízené vševojskovým náčelníkem průzkumu a doplněné důslednou a rychlou vzájemnou informací. Dosavadní zkušenosti v tomto směru ukazují, že součinnost se poněkud více projevuje ve vyžadování zjištěných zpráv, na něž už nenavazuje jejich komplexní vyhodnocení, společné využití a všestranný návrh na opatření. Většinou se projevuje snaha po centralisaci hlášení zjištěných zpráv. Není však mnohdy zdůrazňována nutnost informovat o těchto zprávách všechny zúčastněné náčelníky průzkumu a dát jim tak možnost odpovědně ovlivnit rozhodování svých velitelů pro boj s atomovými zbraněmi nepřítele. Tím je zdržováno zahájení aktivní činnosti dané zbraně na zjištěný cíl.

Tento nedostatek je možno odstranit jen tehdy, bude-li si každý náčelník průzkumu vědom, že nejen jeho velitel, ale i velitel jiného druhu vojska může organizovat včasné zničení zjištěného cíle a s tímto vědomím bude zjištěné zprávy nejen hlásit svému náčelníkovi (veliteli), ale bude o nich informovat i příslušné náčelníky průzkumu. Jen v tomto případě je možno na příklad u dělostřelectva ihned organizovat doplňkový průzkum a ničit zjištěný cíl palbou.

Dělostřelecký průzkum je v současné době vybaven takovými prostředky průzkumu, které zabezpečují prostorově velmi rozsáhlý a časově prakticky nepřetržitý průzkum všech druhů zbraní hromadného ničení i jejich pomocných technických prostředků (radiolokátorů, dílen pro kompletaci atomové munice, prostředků technického zabezpečení apod.). Proto je jedním z nejučinnějších a nejefektivnějších druhů průzkumu. Je schopen zjistit dostatek zpráv pro zabezpečení boje s dělostřeleckými atomovými zbraněmi do hloubky až 100 i více km. Jeho hlavní úsilí je však zaměřeno na hlavní uskupení dělostřelectva nepřítele, v němž jsou rozmístěny i jednotky atomového dělostřelectva a neřízených dělostřeleckých raket. Na tyto prostředky je dělostřelectvo schopno vést převážnou část svých jed-

notek účinnou a efektivní palbu. Atomové zbraně v další hloubce mohou být cílem atomových úderů speciálních dělostřeleckých prostředků, musí být proto rovněž cílem dělostřeleckého průzkumu. Proto je jedním z důležitých problémů organizace dělostřeleckého průzkumu zabezpečení součinnosti při zjišťování těchto cílů.

Praxe ukazuje, že v tomto ohledu je velmi účinná součinnost s náčelníky vševojskového průzkumu při plánování a organizaci průzkumných skupin, vysílaných do hloubky sestavy nepřítele. Účast dělostřeleckých průzkumníků v těchto skupinách zabezpečuje zjištění a udání cíle s potřebnou přesností a zároveň i opravování palby v potřebném rozsahu. Přes to však nelze konstatovat, že tím jsou vyčerpány všechny možnosti, jak organizací součinnosti dosáhnout vyšší intenzity průzkumu těchto cílů. V některých situacích při provedených cvičeních dochází k tomu, že značné procento cílů, které mohou být ničeny prostředky dělostřelectva, je zjištěno průzkumným nebo bojovým letectvem. Avšak dodané zprávy naprosto neodpovídají co do přesnosti potřebám dělostřelectva. Současná organizace výměny zpráv neumožňuje zahájit včasný doplňkový průzkum prostředky dělostřelectva, poněvadž po jejím převzetí je zpravidla na jeho organizaci pozdě.

Konkrétně lze vyjádřit uvedené myšlenky následujícím příkladem:

Letecký průzkum zjistí baterii HONEST JOHN. Příslušný funkcionář letectva předá zjištěnou zprávu nejen vyššímu leteckému náčelníkovi, ale i náčelníku vševojskového průzkumu. Správné využití zprávy, tj. okamžité navázání účinných opatření vyžaduje, aby byla zpráva předána rovněž dělostřeleckému štábu, který může na tento cíl v několika minutách organizovat palbu.

Toto předávání zprávy, dosud organizované cestou vševojskového štábu a mnohdy do značné míry opomíjené, je možno urychlit organizací odposlechu zpráv, získaných letectvem, uskutečňovaným zařazením přijímačů do příslušné rádiové sítě. Byla-li by tato již dříve známá praxe důsledně uskutečňována, přinesla by zejména dělostřelectvu značný prospěch především při průzkumu zbraní hromadného ničení.

Podobnou součinnost je nutno organizovat i s protiradiotechnickými jednotkami, které mohou dodat cenné zprávy o rozmístění radiolokátorů a spojovacích uzlů jednotek, vyzbrojených atomovými zbraněmi. Na jejich základě by bylo možno vést účinný doplňkový průzkum a hospodárně využívat ostatních dělostřeleckých průzkumných prostředků.

Z tohoto stanoviska se jeví nutným organizovat k zabezpečení komplexnosti průzkumu zbraní hromadného ničení a účelného využití získaných zpráv jedno centrum řízení tohoto průzkumu péčí vševojskového náčelníka průzkumu. Toto centrum pověřit řízením součinnosti všech druhů průzkumu a zabezpečit tak ve všech situacích jeho zaměření k jedinému cíli. Prostřednictvím tohoto centra zabezpečit rychlou a včasnou výměnu zpráv a usměrnění doplňkového průzkumu různými prostředky průzkumu. K tomu udržovat stálý přehled o možnostech těchto prostředků.

Z hlediska dělostřeleckého průzkumu stejně jako průzkumu jiných druhů vojsk je třeba organizovat a plánovat průzkum ZHN ve vymezeném rozsahu; kromě toho též na ty cíle, které byly zvlášť určeny. Dále musí

úzce spolupracovat s tímto centrem a včas mu dodávat vyhodnocené zprávy o zjištěných cílech, jakož i požadovat jejich doplnění jinými druhy průzkumu. Výhodné je zabezpečit rovněž přímou výměnu zpráv mezi průzkumem jednotlivých druhů vojsk.

Bude-li tato centralisace správně prováděna a bude-li vycházet ze zásad úzké vzájemné součinnosti, musí přinést dobré výsledky především v tom, že využití průzkumných prostředků bude efektivnější a opatření ke zničení cíle budou prováděna bezprostředně po jeho zjištění, které umožní včasnou organizaci bojové činnosti druhů vojsk. To je též hlavní cíl, kterého je nutno v nejbližší době dosáhnout.

Автор в статье приводит недостатки в организации комплексной разведки оружия массового поражения; он указывает на необходимость более эффективного управления разведкой родов войск, более гибкого и эффективного использования приобретенных донесений для уничтожения данных средств; он приводит даже некоторые, непроверенные до сих пор на практике взгляды на возможности улучшения существующего состояния и тем самым исходит из предыдущей статьи капитана Лубенка.

